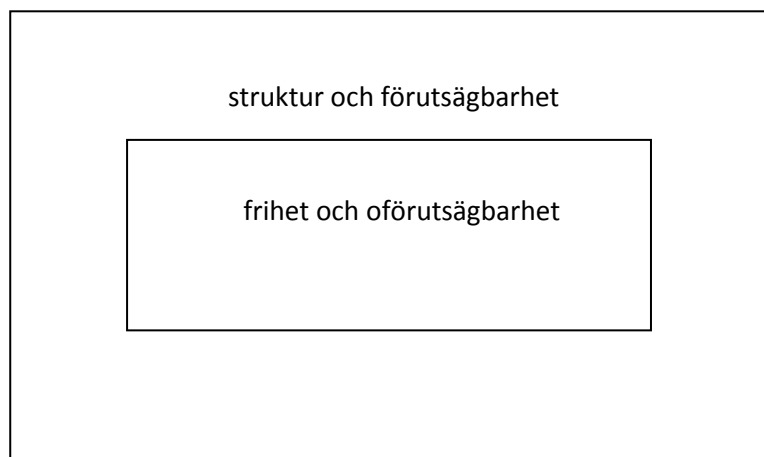

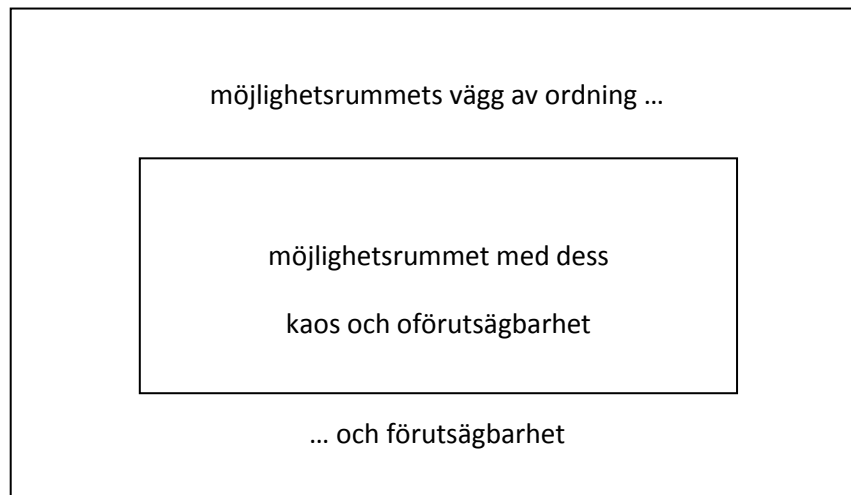
Konsten att använda ordning och kaos

Att organisera är att skapa ordning och frihet i form av möjlighetsrum, att skapa situationer där somligt är förutsägbart och annat oförutsägbart.

Klassrummet med dess utrustning är förutsägbart (åtminstone i de flesta skolor), vad som kommer att hända i klassrummen är oförutsägbart. Klassrummet är ett möjlighetsrum skapat av arkitekt och byggare och försedd med inre element av rektor, vaktmästare och lärare. Ett av de inre elementen är läraren som är fri att utforma sin undervisning utifrån klassrummets givna förutsättningar. Det enskilda undervisningstillfället, den enskilda studieuppgiften är i sin tur ett möjlighetsrum, begränsat av lärarens idéer och instruktioner.

Liksom läraren har frihet att agera i möjlighetsrummet *klassrum*, är eleven fri att agera i möjlighetsrummet *arbetsuppgift*. Och eleven måste få ha frihet för att lärandet, dvs. de önskade självorganiseringsprocesserna ska kunna äga rum. Men denna frihet innebär också oförutsägbarhet och kaos och att läraren inte har kontroll. Kaos är en ofrånkomlig biprodukt när läraren genom sina möjlighetsrum ger eleverna frihet.

Kaos kan vara något som hotar och skrämmer. Även lärare kan ha dessa känslor och de kan spela roll, kan vara ledande faktorer. Men undervisning handlar inte om att agera utifrån sin rädsla, utan utifrån idéer och genomtänkta strategier. Men där finns en frestelse för läraren. Att vara lärare innebär att ha handlingsalternativ; läraren kan alltid välja mellan de tre positionerna, mellan ledande, yttre och inre position. Denna handlingsfrihet kan utgöra en frestelse att ge efter för sin rädsla inför kaoset och försöka ta kontroll över det genom att inta den ledande positionen, bli den som bestämmer och styr. Men rädslan är då inte bara ett destruktivt inre element, utan gör också läraren till ett destruktivt inre element som tar ifrån eleverna nödvändig frihet.

Konsten att använda ordning och kaos handlar inte bara om att organisera möjlighetsrum och på så sätt skapa kaos, utan också om att se kaoset som ett nödvändigt ont som måste uthärdas; att leva med sina möjlighetsrum och acceptera kaoset i dem; att klara av att stå bredvid som passiv åskådare i den yttre positionen eller att inta den inre positionen, gå in som deltagare på lika villkor med och utan att försöka ta kontroll.